

TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ*

TURKEY AND THE EUROPEAN UNION

Prof. Dr. Süha GÖNEY

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Emekli Öğretim Üyesi

Özet: Türkiye, eski dünyanın yani Avrupa, Asya ve Afrika'nın ortasında bir mevkiidedir. Neolitikten günümüze kadar bütün tarih içinde Türkiye'nin devamlı yerleşilmiş; tarih öncesi ve sonrasında daima cazip bir bölge olmuştur. Türkiye bu özelliğini, daha yerinde bir deyimle beşer tarihi boyunca hiç eksilmeyen önemini, tarihin en eski zamanlarından beri içinde bulunduğu coğrafyadan almaktadır. Türkiye'nin coğrafi özellikleri, tarihi özelliklerine daima egemen olmuş ve çevresinden farklı, çevresinden etkilenen ve çevresini etkileyen, fakat kendine özgü bir hayat tarzının ortaya çıkışını hazırlamıştır. Türkiye siyasal, ekonomik, kültürel bakımdan hızla gelişmektedir. Nüfus miktarı, genç nüfusun fazlalığı, okur-yazar oranının hızla yükselmesi, geçirdiği siyasî ve iktisadî derin bunalımlı devrelere rağmen süratle meselelerini çözmekte ve kalkınmaktadır. Avrupa Birliği'ne üyelik konusunda kararlı bir yoldadır. Türkiye Avrupa Birliği'ne dâhil olma konusunda gerçekten samimidir ve bu yolda büyük mesafe kat etmektedir. Türkiye bu bilinçle Avrupa Birliği'ne tam üyeliği talep etmektedir. Batı standartlarında yaşayan, çalışan, üreten ve sarf eden bir Türkiye hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dünya, Türkiye, Avrupa Birliği, Gelişim.

---

* Bu yazı, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile mützakerelere başladığı tarihten altı ay önce hazırlanmış ve güncelliğini koruduğu için yayınlanması uygun bulunmuştur.

Abstract : Turkey is located in the middle of the Old World of Europe, Asia, and Africa. From Neolithic period through these days, Turkey is used as a settlement, and is being always an attractive region in prehistoric ages and nowadays. Turkey takes this characteristic, in other words this unabating importance in the history of human from the geography which Turkey exists. Geographic characteristics of Turkey have always dominated historical characteristics, and brought about a different and unique life-style which affects and is affected from its environment. Turkey is increasingly developing in from the points of political, economical, cultural aspects. Although coming through serious political and economical crisis, through its population, surplus population of young people, increasing rates of literacy, Turkey solves its problems and develops. Turkey is intended on joining to the European Union. Turkey is sincere for joining to the European Union and makes strides in this path. In this consciousness, Turkey demands for full membership of the European Union. It is aimed a Turkey which lives, works, produces, and consumes in Western standards.

Key Words: World, Turkey, European Union, Development.

Türkiye, eski dünyanın yani Avrupa, Asya ve Afrika'nın ortasında bir mevkiindedir. Bu sebeple Hitit ile Mısır ve Mezopotamya kültürlerinden etkilenmiş, üreticiliğe ve yerleşik hayata ilk geçen, dünyada ziraatı yapılan bitki türlerinin ilk yetiştirildiği bölgelerin başında gelmektedir. Türkiye, sadece çok eski bir iskân sahası değil, fakat aynı zamanda çok parlak medeniyetlere de sahne olmuş ve coğrafi konumu itibarıyla, beşer tarihinin bütün devirlerinde doğudan ve batıdan veya kuzeyden ve güneyden gelen güçlerin etkisi ve hâkimiyetiyle karşı karşıya kalmıştır. Hititler, Frigler, Persler, Egeliler, Makedonlar, Roma, Bizans, Selçuklular, Anadolu Selçukluları ve Osmanlılar yaklaşık 20. yüzyıl ilk çeyreğine kadar Türkiye ve çevresine egemen olmuş önemli siyasî organizasyonlardır. Bütün bunlar neolitikten günümüze kadar bütün tarih içinde Türkiye'nin devamlı yerleşilmiş, tarih öncesi ve sonrasında daima cazip bir bölge olma özelliğini ifade etmektedir. İnsanların ilk üreticiliğe geçtiği ve yerleşik hayatın başladığından günümüze kadar, Türkiye'de tüm kültür katlarına eksiksiz rastlanmaktadır. Tarih öncesi kadar, eski çağ, orta çağ, yeni çağ ve yakın çağda da, Türkiye önemli tarihi, iktisadi ve siyasi olayların cereyan ettiği bölgedir ve bu bakımdan dünyada benzeri pek bulunmamaktadır.

Hiç şüphe yok ki, Türkiye bu özelliğini, daha yerinde bir deyimle beşer tarihi boyunca hiç eksilmeyen önemini, tarihin en eski zamanlarından beri içinde bulunduğu coğrafyadan almaktadır. Bu süre zarfında seneler, asırlar ve milenyumlar geçmiş, devletler ve medeniyetler kurulmuş veya çökmüş, fakat Türkiye'nin içinde bulunduğu coğrafya her devirde önemini muhafaza etmiştir. Yerinde bir benzetmeyle Türkiye'nin coğrafi özellikleri, tarihi özelliklerine daima egemen olmuş ve çevresinden farklı, çevresinden etkilenen ve çevresini etkileyen, fakat kendine özgü bir hayat tarzının ortaya çıkışını hazırlamıştır. Zira Türkiye bir Avrupa ülkesidir. Türkiye bir Asya ülkesidir. Türkiye bir Balkan ülkesidir. Türkiye bir Kafkas ülkesidir. Türkiye bir Orta Doğu ülkesidir. Türkiye bir Karadeniz ülkesidir ve nihayet Türkiye bir Akdeniz ülkesidir. Bugün Türkiye çevresinde kültürü, idare tarzı, iktisadi seviyesi bakımından çeşitli ve kültürel farklılıklara sahip, din itibarıyla ortodoks veya katolik, sünnî veya şîî inancı paylaşan birbirinden çok farklı 13 komşusu bulunmaktadır. Farklı dinî inançta olma özelliği, Türkiye içinde de varittir ve ülkenin laik, demokratik, özgür, hukuk devleti idaresinde tüm vatandaşlar fark gözetilmeksizin huzur ve güven içinde yaşamaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünden sonra, yerinde 34 devlet kurulmuştur. Bu devletlerin idaresinde, halkların kültürel özelliklerinde hep imparatorluk etkisi hissedilmektedir.

Bu devletler güç durumunda kaldıklarında Pax Ottomana'yı hatırlar ve Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki huzur ve hoşgörüyü hayranlıkla ifade etmektedirler.

Bugün Filistin ve Irak bunu daha derinden hissetmektedir. Bu kültürel güç, Türkiye'ye daha üstünlük sağlamaktadır.

Bu özellikler Türkiye'nin dünyada belirginleşen soğuk savaş sonu döneminde ortaya çıkan öneminin sadece bir kaçını teşkil etmektedir. Bizim Batı siyasetimizi; araştırmacıların çoğu 1839'daki Tanzimat Reformuyla başlatmaktadırlar. Esasında Batı siyaseti Osmanlı Devleti'nin kuruluşuyla birlikte başlamıştır. İmparatorluğun gelişme eksenleri doğuda Dicle ve Fırat havzaları ile batıda Tuna havzası boyunca gerçekleştirilmiş ve Viyana'ya kadar gelinmiştir. Doğu Avrupa'da yaklaşık 500 seneyi bulan Türk hâkimiyeti 17. yüzyılın sonlarından itibaren (Macaristan'da 1699, Batı Sırbistan'da 1878, Bulgaristan'da 1908, Bosna'da 1908, Kuzey Yunanistan'da 1913) tedricen hafiflemiş ve kalkmış olmasına rağmen, hâlâ kültürel etkileri gözlenmektedir. Rumeli'den göçle ayrılan aileler arasında, bugün de ilişkiler sürmekte, Türkçe aracılığıyla anlaşılabilen, musiki, el sanatları ve mutfak kültürü benzerlik taşımaktadır. Bu özellikleri Kafkas, Orta Doğu ve Orta Asya ülkelerinde de gözlemek mümkündür. Türk kültürünün etkilerini Türkiye'nin yakın ve uzak komşularında hayli geniş bir mekânda gözlemek mümkündür. Bu husus hem Türkiye'ye Avrupa Birliği içinde, hem de Türkiye'nin içinde bulunduğu Avrupa'ya Orta Doğu, Orta Asya ve Doğu Avrupa'da üstünlük sağlayacaktır.

Türkiye ile Batı arasındaki iyi ilişkiler I. ve II. Meşrutiyet'le devam etmiş ve 1923'te kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk, devletin siyasetini batılılaşma üzerine oturtmuştur. İsmet İnönü (1946) çok partili demokrasiyi, Celal Bayar – Adnan Menderes (1950) özel teşebbüsü ve NATO ittifakına girmeyi, Turgut Özal (1983) küreselleşme sürecine uygun ekonomik modeli benimsemiş ve tatbikata koymuştur. Türkiye 1952'de NATO üyesi olarak, Avrupa'nın müşterek savunmasına katkıda bulunmağa başlamıştır. 1959'da Avrupa Ekonomik Topluluğu'na ortaklık için başvurmuştur ve 12 Eylül 1963'de Ankara Andlaşmasıyla Türkiye ile AET'yi Gümrük Birliği'ne götürecektir ve tam üyeliğini sağlayacak Ortaklık Andlaşması imzalanmıştır. Gümrük Birliği Katma Protokol Komisyonu müzakereleri sürmüş ve 23 Kasım 1970'de Brüksel'de katma protokol imzalanmıştır. 5 Temmuz 1971'de ise, bu protokol Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilmiştir. Türkiye ile AET arasında gümrük birliği ve konsolide liberasyon listesi uyumu 1973'te yapılmış, 1981'de Avrupa Topluluğu'na tam üyelik başvurusu hazırlıklarının başlatılma kararı alınmış; ancak 22 Ocak 1982'de Avrupa Topluluğu haklı olarak Türkiye'yle ilişkilerini dondurma kararı almıştır. Ancak 16 Eylül 1986 tarihinde dondurulmuş bulunan Türkiye-AET ilişkilerini tekrar canlandırma süreci başlatılmıştır ve 27 Nisan 1987'de, Türkiye'nin tam üyelik talebi Topluluk Bakanlar Konseyi tarafından incelenmek üzere komisyon kurulmuş ve çeşitli toplantıları

takiben 1 Ocak 1996'da Türkiye, Avrupa Gümrük Birliği'ne girmiştir. Bundan sonra Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki münasebetler daha da sıklaşmış ve özellikle insan hakları, demokratikleşme, ekonomik kalkınma ve ortak savunma meselelerinde Türkiye üstüne düşeni yerine getirmiştir. 12-13 Aralık 2002 tarihinde Kopenhag'da toplanan Avrupa Birliği 2004 yılı Aralık ayında yapacağı toplantıda, Türkiye'nin Kopenhag kriterlerini ne ölçüde yerine getirdiğine ilişkin raporu esas alınarak Avrupa Birliğine tam üyeliğine girmesiyle ilgili tarihe karar verilecektir.

1996'da yürürlüğe giren Avrupa Gümrük Birliği'nin hemen sonrasında, 1997 Aralık ayında Lüksemburg zirvesinde Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ile Kıbrıs'ı içine alan genişleme sürecinde Türkiye'nin ayrı ve farklı bir statüde tutulması, tam üyeliğe adaylık statüsünün bile tartışılması hoş olmamıştır. 1999 Helsinki zirvesinde kırılan beklentisi, kısmen onarılmış ve sonrasında Kopenhag zirvesindeki katılım ortaklığı belgesiyle Türkiye için üyelik, somut hale getirilmiştir.

Türkiye, Avrupa Birliği'ne katılma yolunda, 1999 yılında Helsinki adaylık statüsü verilmesinden sonra idari, hukuki, sosyal, iktisadi ve siyasî alanlarda büyük atılımlar yapmış ve çok mesafe kat etmiştir. Bunlar "güçlendirilmiş siyasî kriterler"den "malî ve bütçesel hükümlere" kadar pek çok çeşitli konularda 29 başlık halindedir. Bunların hepsine burada değinmek bu çalışmanın kapsamı dışındadır. Ancak Türkiye, Avrupa Birliği'nin Kopenhag kriterlerini büyük ölçüde yerine getirmiş bulunmaktadır. Artık Avrupa Birliği ile ortak çıkarlarda ortak bir dış politika belirlenmekte; Kıbrıs ve Ege kıta sahanlığı ve karasuları konusunda Türkiye haklı taleplerinin anlayışla karşılanması ve meselelerin ikili müzakerelerle çözümü yolunun desteklenmesini beklemekte; bilim ve kültür alanında zaten eskiden beri mevcut işbirliğini daha da kuvvetlendirmekte; insan hakları, temel haklar ve demokrasinin korunması ve geliştirilmesi yönünde de eksikliklerinin giderilmesinde Türkiye'nin beklentileri dikkate alınmalıdır.

Türkiye Avrupa Birliğine dâhil olması için gerçekten samimidir ve bu yolda büyük mesafe kat etmektedir. Kopenhag kriterlerine uyum yasaları ve anayasa değişikliğini mecliste iktidar ve muhalefet partileri birlikte çıkartmış bulunmaktadır. Dolayısıyla bu değişikliklerde mecliste oluşan fikir birliği ve kararı, aynı zamanda Türk milletinin müşterek arzusunu da belirtmektedir.

Dünya yeni bir sürece girmektedir. Günümüzde meseleler savaşlarla değil, karşılıklı anlayış ve diyaloglarla çözümlenmelidir. 1990'lı yılların başında iflas eden komünist sistem, soğuk savaş da sona erdirmiş bulunmaktadır. 20. yüzyıldaki jeopolitik konseptler, mesela saha (raum) ve mevkii (lage) görüşleri, 21. yüzyılda artık değişmektedir. Bugün saha değil, saha üzerinde yaşayan insan ön plana çıkmıştır.

Devletin görevi; vatandaşının gayrisafî millî gelirini yükseltmek, demokratik, katılımcı, üretken, fikrini hür olarak ifade edebilen ve savunabilen, dünya standartlarında üretebilen ve ürettiğini dünya pazarlarına satabilen, dünyayla iletişim ve etkileşim içinde yaşamasını temin eden ve destekleyen ortamı ve hizmetleri yerine getirmektir. Türkiye bu bilinçle Avrupa Birliği'ne tam üyeliği talep etmektedir. Batı standartlarında yaşayan, çalışan, üreten ve sarf eden bir Türkiye hedeflenmektedir.

Gümrük Birliği'ne giren Türkiye, başlangıçta büyük sıkıntılarla karşılaşmıştır. Hatta bazı çevreler bu sıkıntılar sebebiyle Türkiye'nin Avrupa Birliğine girmemesi gerektiği hususunda da görüşler ileri sürmektedirler. Bütün bu olumsuz görüşlere rağmen, Türkiye iktisadî yapısını Avrupa Gümrük Birliği'ne göre yeniden tanzim etmiştir. 1978'den beri genellikle %60'larda seyreden enflasyona ilaveten, 21 Şubat 2001 Türkiye için "Kara Çarşamba"dır. Bir gecede %70'lerde bir devalüasyon yaşayan ve akabinde derin bir iktisadî krizin içine giren Türkiye'de, 2003 yılı enflasyonunun %16'lara inmesi ve kalkınma hızının %4,8'i bulacağı beklenmektedir. Bu sene Irak savaşının turizmdeki menfi etkilerine rağmen gelen turist sayısı artmış, Türkiye'nin ihracatı planlananı aşmıştır. Türkiye bu hızla pek çok Avrupa ülkesindeki gibi %5'lerde seyreden bir enflasyonu ve yine ortalama %5'lerde gerçekleşen bir kalkınma hızını hedeflemektedir. Fert başına millî gelirini 2001'deki iktisadî krize rağmen 2003 senesinde 400-450 dolar kadar arttırabilmiş bir ülke, geleceğine umutla bakabilmelidir. Türkiye'nin 2000'deki ihracatı 27.3, 2001'de 30.9, 2002'de 24.5 milyar dolar olarak gerçekleşmiş ve 2003'de hedeflenen 45 milyar doları aşmış ve 48 milyar doları bulmuştur. 2010'larda ihracatta 100 milyar doları hedefleyen Türkiye'de ithalat-ihracat hacmi, hiç şüphe yok ki, 200 milyar doları geçecek ve bunun şüphesiz en az yarısı Avrupa Birliği ülkeleriyle gerçekleşecektir.

Türkiye'de Gümrük Birliği'ne girdikten sonra gerçekleştirilen yapısal değişikliklerden sonra yaklaşık 25-30 yıldır gittikçe ihmal edilen zirai üretim de hız kazanmıştır. Ziraatın entansifleşmesi, verimin yükselmesi ve standardizasyon meselesinin çözülmesi, Türkiye'nin organik tarıma yönelmesi ihracatında bugün yaklaşık %10 nispetinde olan zirai ürünlerin payını gelecekte daha da arttıracaktır.

Türkiye, Avrupa Birliği için zirai üretimini daha da arttırmalıdır. Bulunduğu kuşak itibarıyla 36-42 kuzey enlemleri arasında Türkiye, üç tarafının denizlerle çevrili, %10'unun 2000 metrenin üstünde kalması, ortalama yükseltisinin 1132 m. olması, dağlar, yaylalar, ovalar gibi çeşitli morfolojik ünitelerin çok kısa mesafeler dahilinde değişmesi gibi coğrafi özellikleri dolayısıyla adeta bir ürünler mozaiki durumundadır. Doğu Karadeniz'de 600 metreye kadar çay ağacı yetiştirilir, daha güneye doğru mısır, buğday ziraatı yaygındır. Kars-Ardahan yaylalarında ise, Alpin formasyonlar yaygın olup, büyük baş hayvan yetiştiriciliği hâkim faaliyettir. Muz, çay ve narenciye gibi

ekvatorial ve tropikal ürünlerden, arpa tabii çayırlar gibi subpolar ürünlere kadar 0-60 kuzey enlemleri arasında ziraatı yapılan pek çok mahsulün 36-42 kuzey enlemleri arasında kuzey-güney istikametinde genişliği en fazla 600 km.yi biraz geçen Türkiye’de yetiştirilmesi mümkündür.

Türkiye’de yaklaşık 18 milyon hektar ekili saha, 4.9 milyon hektar nadas alanı, 0.8 milyon hektar sebze bahçeleri, 0.52 milyon hektar bağları, 1.25 milyon hektar meyve bahçeleri ve 0.6 milyon hektar zeytinlikleriyle büyük bir kaynak ve muhteşem bir potansiyel zenginliktir. Yaklaşık 2.4 milyon hektar sulamalı ziraat sahasına, Güneydoğu Anadolu Projesinin gerçekleşmesiyle 1.7 milyon hektar sulamalı ziraat sahası daha eklenmektedir. Ayrıca bu ilave sahada senede 2, hatta 3 ürün almak mümkün olacaktır. Bugün hububat veya bakliyat (özellikle mercimek) yetiştirerek ve nadas yaparak; iki veya 3 senede 1 ürün alınabilen Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamındaki yörede, sulamalı ziraatla mahsul deseni tamamen değişecek ve senede üç ürün alınabilir bir yöre durumuna gelecektir. Şüphesiz GAP sadece bu yöreyi değil, önce yakın çevresini ve daha sonra Türkiye’yi değiştirecek temelinde Atatürk’ün görüş ve dilekleri olan fevkalade entegre bir cumhuriyet projesidir. GAP gerçekleşirse Doğu Anadolu Projesini (DAP) peşinden getirecektir. Kanaatimce Türkiye 2025’lerden sonra, Doğu Anadolu, Orta Karadeniz Dağlarının güneyi ve Orta Torosların kuzeyindeki su kaynaklarını tanzim ederek, yani suları toplayarak ve ihtiyaç olduğunda kanallara sevk ederek ve mevcut yeraltı suyunu da kullanarak Orta Anadolu’daki geniş kapalı havzayı da sulama imkânını bulacaktır. Böylece K. Ereğli, Karaman, Karapınar, Konya-Çumra, Tuz Gölü kapalı havzalarını da, hem sulamaya hem de Kızılırmak vasıtasıyla dış drenaja açabilecek bir OAP’a (Orta Anadolu Projesi) sahip olabilecektir. Böylelikle GAP’dan daha geniş bir hububat-nadas tarzı ziraat hayatının yaygın olduğu sahada da sulamalı ziraat yapılabilmesi gerçekleşecektir. Türkiye bu büyük projelerini devreye sokabilmek, dengeli iktisadi kalkınmasını sağlayabilmek için sanayi ve hizmet sektörleri yanında ziraatini de geliştirmek, daha entansif teknikler uygulayabilmek düşüncesindedir. Asırlarca kullanıldığı halde hâlâ çok zengin ziraat kaynakları sebebiyle Türkiye, gelecekteki Avrupa Birliği’nin önemli bir ülkesi durumundadır.

Türkiye modern sanayi tesislerini kurmağa ve bunlarda Batı teknolojisi ve sermayesi kullanmağa 1950’li yıllarda başlamıştır. Esasen Cumhuriyetle başlayan sanayi hareketleri, II. Dünya Savaşı’ndan sonra başlayan Marshall yardımı ve özel teşebbüsün teşvik edilmesiyle özellikle önem kazanmıştır. Limanlar genişletilmiş, il merkezlerini birbirine bağlayan yüksek standartlı karayolları inşa edilmiş, motorlu taşıt sayısı artmış, İstanbul, Ankara ve İzmir başta olmak üzere büyük şehirlerin çevreleri sanayi tesisleri tarafından kuşatılmıştır.

Türkiye’de sanayi faaliyetleri 1960’lı yıllardan sonra da gittikçe genişlemiştir. Bursa, Adapazarı, İzmit, Gebze, Bilecik, Karabük, Mersin, Adana, Ceyhan, İskenderun, Nazilli, Aydın, Çorum, Konya, Kayseri, Kahramanmaraş, Gaziantep, Malatya gibi şehirlerde de çeşitli sektörlerde sanayi tesisleri kurulmuş ve imalat kapasitesi genişletilmiştir. Anadolu’da özellikle küçük ve orta büyüklükteki işletmeler hızla gelişmiş; bunlar genellikle Avrupa’da çalışan işçilerimiz yurda gönderdikleri tasarruflarıyla kurulmuş ve artık imalatın büyük bir kısmı ihracata yönelik çalışan, kaliteli imalat yapan ve dünya pazar şartlarını yakinen takip eden sanayi tesisleridir. 1980’lerin ortalarından itibaren, fakat özellikle 1995’de Gümrük Birliğine girerek, 2001’de IMF anlaşmalarına sıkıca uyarak ve Avrupa Birliği uyum süreci ilkelerini benimseyerek Türk sanayi çok kısa sürede çok daha ilerleyecektir. Türkiye’de sanayi faaliyetleri dünyadaki pazar şartlarını ve isteklerini daha fazla karşılama yönünde yapısal değişikliklere başlamıştır. Böylece batı dünyasına ihracata yönelik imalât öne çıkarılmıştır. Otomotiv sektöründe başta Fiat, Renault, Toyota, Ford, Peugeot, Hyundai gibi dünya markalarının bilgi ve birikimlerinden yararlanılmış, yabancı sermayenin sanayi tesisi kurması teşvik edilmiştir. 1970’li yılların başında Ford’un katkılarıyla Anadol marka otomobil imal eden Türkiye; Avrupa’nın önemli bir otomotiv ülkesi durumuna gelmekte ve 2003 yılının ilk 11 ayında ihracatı ilk defa 6.4 milyar dolara erişmiş bulunmaktadır. Bir önceki senenin aynı dönemine göre %49,8 oranında ihracat artışı kaydettiği dikkate alındığında, 2010’larda Türkiye’nin otomotiv sektöründeki ihracatının 20 milyar doları bulacağı tahmin edilebilir.

Türkiye tekstil ve ham maddeleri ihracatında da 3.3 milyar doları bulan ihracatıyla önemli bir sanayi konulunu barındırmaktadır. Türkiye artık imal ettiği tekstil ürünlerini hazır giyim ve konfeksiyon haline dönüştürerek, dünyanın başlıca moda merkezlerindeki yenilikleri anında takip ederek, bunun yanında kendi özelliklerini ve yeniliklerini de dış aleme beğendirerek, daima daha iyi ürünler sunarak imalâtını ve ihracatını arttırmaktadır. 2003’ün ilk 11 ayında Türkiye’nin hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı, bir önceki sene aynı döneme nazaran %25 artışla 10,5 milyar dolara yükselmiş bulunmaktadır.

Avrupa Birliğine girme aşamasındaki Türkiye, hem kendi öz değerlerini genç markaları dünya pazarlarında daha yakınlaştırmakta, hem de dünya markalarının imalâtını Türkiye’de yapabilme gayreti içindedir. Mavi markası yurt dışında başarılı olurken Levi’s markasının çeşitli ürünleri de gittikçe daha büyük oranda Türkiye’de hazırlanmakta ve dünyaya ihraç edilmektedir. Konfeksiyon sanayiinde Vakko, Beymen, Ramsey, Sarar, Kiğili, Bisse, Abbate, Cottonbar, Duffy, Şahinler, Yargıcı vs. firmalarını temsilen Türk girişimciler New York, Londra, Paris, Roma, Berlin ve Düsseldorf gibi merkezlerdeki farklı istekleri anlayabilen ve imal edilen ürünlerin

oradaki müşterilere hitap etmesini, istek uyandıran bir etki yapmasını ve onların hayat tarzının bir parçası olduğu duygusunu yaratmasını ve yansıtmasını hedeflemektedir.

Türkiye turizmi dünyada ön plana çıkmış bir faaliyettir. Türkiye'ye büyük ekonomik avantaj sağlamak ve bu üstünlük gelecekte daha da artacaktır. Turizm, Türkiye'de sadece güneş-deniz-otel şeklinde düşünülmemelidir. Bu durumda dahi Türkiye'ye gelen turist sayısı her sene fazlalaşmakta ve kazandırdıkları gelir artmaktadır. Irak'a Amerika ve İngiltere'nin müdahalesine rağmen 2003 senesinde Kasım'a kadar Türkiye'ye 14 milyon turist gelmiş ve 8,7 milyar dolar gelir elde edilmiştir.

Esasında Türkiye turizmi gelecek yıllarda önemli bir yapısal değişikliğe gitmek zaruretindedir. Seyahat acenteleri uçaktan inen turisti 5 yıldızlı otele getiriyor ve tekrar alıp ülkesine gönderiyor. Türkiye'yi turizm açısından özendircek pek çok imkân henüz yeterince işletilmeye başlamış değildir. Yabancılara tarihini, kültürünü, denizleri dışındaki doğal güzelliklerini, hoşgörüsünü, misafirperverliğini, bir imparatorluktan arta kalan çok zengin mutfağının çeşitli yemeklerini tanıtmaya de özen göstermelidir. Böylece muhtelif alternatif turizm projelerini de yürürlüğe sokarak turizm devresini Mayıs-Eylül arasında sınırlı kalmasını değiştirmeli ve Türkiye'deki turistlerin ortalama kalış süresini hem uzatmalı hem de çeşitli aylara ve mevsimlere yaymalıdır. Dünyada iki büyük imparatorluğa başkent olmuş İstanbul'u yılda 2 milyon turist ziyaret etmektedir. Fakat Türkiye'ye 2002 senesinde gelen turist sayısı 13,25 milyon kişidir. Türkiye sahip olduğu maddî ve manevî değerlerini yabancılara daha iyi gösterebilme imkânlarını hazırlamalıdır. Böylece Türkiye'nin turizm geliri artmakla kalmayarak, aynı zamanda kendimizi daha da iyi tanıtmaya fırsatı elde edilecektir. Turizm itibarıyla Türkiye, mevcut kapasitesinin hâlâ çok azını kullanabilmektedir ve muazzam imkânlara sahiptir.

Türkiye siyasal, ekonomik, kültürel bakımdan hızla gelişmektedir. Nüfus miktarı, genç nüfusun fazlalığı, okur-yazar oranının hızla yükselmesi, geçirdiği siyasî ve iktisadî derin bunalımlı devrelere rağmen süratle meselelerini çözmekte ve kalkınmaktadır. Avrupa Birliğine üyelik konusunda kararlı bir yoldadır. Müzakere süreci başlatılan Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinden kuşkusuz çok daha öndedir. Dünyadaki 50 İslam devleti içinde Türkiye tek laik ve demokratik ülkedir. Keza Türkçe, yaklaşık 300 milyonluk bir dünyaya hitap etmektedir. Türkiye bazı çevrelerce geliştirilen ve hayli taraftar toplayan uygarlıklar çatışmasını engelleyen bir ülkedir. Demokratik, çok partili parlamenter düzeniyle, Müslüman dünyaya örnektir. Fakat aynı zamanda Batı'ya karşı da seküler ve demokratik bir ülke durumundadır.

Hiç şüphe yok ki, Avrupa Birliği'nin üyelik müzakereleri hızlandırıldığında ve bu yolda karar alındığında Türkiye demokratikleşme paketlerini daha da iyi uygulaması ve ileriye götürülmesi fırsatını yakalayacaktır. Avrupa Birliği 2004 Mayıs'ında bu yolda karar almalıdır. Türkiye bir Müslüman ülke olduğu için Avrupa Birliği dışında tutulmamalıdır. İslam aynı zamanda Avrupa'nın da bir değeridir. Bu bakımdan Türkiye "İslamî terör" kadar "haçlı seferleri" zihniyetine de karşıdır. İstanbul'da 15 ve 20 Kasım 2003 tarihlerinde vuku bulan dört patlama neticesi hortlatılmağa çalışılan terör, içerideki işbirlikçilere rağmen, esas itibariyle dış mihraklıdır. Terörün hedefi Türkiye'yi Cumhuriyet idaresinde benimsediği değerlerden çıkartmaktadır. Aynı teşebbüsler, Cumhuriyetin ilan edildiği ilk yıllarda veya Türkiye'nin NATO ülkesi olduğu ve ittifak içinde kalmayı kararlı şekilde sürdürdüğünde de cereyan etmiştir. Avrupa Birliğine girme arifesinde de Türkiye bu sıkıntılarla karşılaşmıştır. Bu itibarla Türkiye, Avrupa Birliğine daha kararlı ve kuvvetli şekilde katılmalıdır. Uğradığı terörist hareketler karşısında Avrupa Birliği ülkelerinin sadece geçmiş olsun dilekleri yeterli değildir. Eğer samimi iseler, daha kararlı bir şekilde Türkiye'yi desteklediklerinin iradesini göstermelidirler. Suriye'den çıkartılan PKK terör örgütü başının Atina, Moskova, Roma, tekrar Atina ve buradan bir Afrika ülkesinin Yunan Büyük Elçiliğinde korunmasının Avrupalı fikri ve idealiyle bağdaşması mümkün değildir. Güneydoğuda terör örgütünün Türk ordusuna karşı kullandığı mayınların 2/3'ünün İtalyan ve 1/3'ünün de Türkiye'nin eski dostu olan diğer bir Avrupa Birliği ülkesi menşeli olduğu da bilinen bir gerçektir. Bu misaller çoğaltılabilir. Türkiye yüzlerce örnek koyabilir, fakat bunların tekrarlarının pratik faydası olacağı zannedilmemektedir.

Avrupa Birliği içinde Türkiye'yi üyeliğe kabul eden ve etmeyenler şeklindeki bir ayırımı ve bunların kendi içindeki çekişmelerini anlayışla karşılamak mümkün değildir. Türkiye, Avrupa Birliği'ne kabulü yönündeki müzakere sürecinin başlatılmasını beklemektedir. Üyeliğe kabul edilmeli ama "açılan demokratikleşme paketleriyle ilgili uygulamaları bekleyelim", "Kıbrıs sorununun çözümünü bekleyelim", "Müslüman bir ülkeyi Birliğe alabilir miyiz" gibi zihinlerde ünlem ve soru yaratan görüşleri ileri sürmek ve kabul etmek mümkün değildir. Bir husus iyice bilinmeli ve anlaşılmalıdır ki, Türkiye çağdaş, demokratik, laik bir hukuk devleti olma yolunda Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulduğunda Batılı, Avrupalı olma iradesini göstermiş ve bunu en güç koşullarda dahi günümüze kadar inhiraf etmeden sürdürmüştür ve gelecekte de sürdürmeye kararlıdır. Türkiye'yle birlikte Avrupa Birliği şüphesiz daha güçlü ve etkili olacaktır.